

Скитах се като луд по улиците с цел да уморя краката си. Бе се захладило и откъм градините на блоковете се чуваха шурци. Правех обиколки, от време на време се озовавах отново пред блока ми и гледах прозорците на апартамента на третия етаж. Очаквах тя да угаси светлината, след което имах намерение да се кача. По-добре да я избегна, отколкото да се карам с нея, казвах си.

Улицата бе леко осветена от фенерите и проклинах всички тия, дето не са си почистили мизерията, оставена след като са си разхождали кучетата, когато ми се стори, че виждам Гонзо да върви по другия тротоар. Вгледах се внимателно, като подир привидение, но очите ми сякаш бяха премрежени от пуха от глухарчета, който се носеше из въздуха и се премесваше с мириса на кучешки фекалии. Усещах бодежи в очите си, а капките ми не бяха в мен.

Не можех да бъда сигурен, че е бил той. Бе твърде добре облечен. И, освен това, преди три години се бе разнесъл слухът, че Гонзо е починал от свръхдоза – можех да забравя за тази подробност, по онова време новината нямаше да ми донесе състояние на облекчение, граничещо с радост.

Бяха се случили твърде много търкания помежду ни, а ако се бе появило още едно, със сигурност пак аз щях да изляза крив. Нямаше да ми достави никакво удоволствие и да го видя да се появи изневиделица някак съвсем наред. Тоест, изпостелял, с гръдта хлътнала навътре и ризата, увиснала на простира на раменните кости. Само оня голям нос, извит като на орел, забит в бледото лице, който му придаваше характерен изглед. Гонзо. Единствените, които можеха да знаят нещо конкретно, свързано с това, сигурно бяха Полицая – който бе изпратен в командировка в циганско селище до Бузю, известно с това, че жителите му крадяха със стръв всякакви зеленчуци, особено пъпеша – или Йогата.

Йогата живее на два блока от мен, и той с майка си, като мен, бяхме съученици в основното и в гимназията, но в съседни класове.

Въпреки това, счетох, че е по-уместно да го оставя за следващия ден. Не ми и идеше да нахлуя при него след десет през нощта, когато, всъщност, го бях игнорирал два месеца.

Решението ми да не отида при Йогата ме обърка повече, отколкото ми помогна: продължавах да не знам как да си прекарам времето. Имаше още много до обичайния ми час за заспиване. Щеше ми се да се кача в трамвай, колкото да направя една нощна обиколка на града, но не си бях взел портфейла и се страхувах от контрольори. Това са единствените агенти, които имат право да практикуват професията си без униформа и може би именно липсата на униформа ги прави толкова агресивни. Неведнъж се опомнях сгащван от същите (промъкнали се с лукавство сред обикновените пътници), подлаган на разпит, ескортиран навън още на следващата спирка, побутван, претърсван за пари, заплашван, че ще остана без мобилен телефон и, в крайна сметка, нахулван и зарязван на произвола на съдбата. В юношеските ми години бях пътувал много без билет – това вярвам обяснява всичко: понякога искат да ми проверят билета и насън.

Защо, би се запитал някой, съм решил, все пак, да се кача в трамвай и то без да погледна кой му е номерът? Задното купе бе почти празно и ме привлече фактът, че светлините бяха угаснали. Може би не функционираха, може би същото важеше и за спирачките (дори не се спира напълно на иначе пустата спирка).

– Ходи ли до центъра? – попитах аз, никого по-точно.

– Качвайте се, качвайте се! – подканиха ме хората отвътре ведно. Трима мъже заемаха седалките. Носеха някакви мазни сини униформи. Значи, не бяха контрольори. Може би затова се и качих, понеже не носеха униформи и нямаше как да са контрольори.

След мен вратите се затвориха плътно, а те избухнаха в почти налудничав смях. Погледнах ги смаян. Недоумението ми сякаш подклаждаше още повече веселието им.

Трамвайт направи кръг и сетне пое по някаква съвършено непозната улица. Погледнах угрижен през стъклото, опитвайки се да запомня трасето, колкото да се ориентирам по-късно. (В този момент веселието им достигна апогея си).

– Зависи какво разбирате под център! – изтърси най-близкият до мен, превивайки се от смях

Логично, можеха да бъдат само пияници, с които би се разбрал единствено друг пияница. Разбира се, хора в окаяно състояние – как не бях забелязал това от самото начало?!

След като явно не можеше да се направи нищо до следващото спиране на трамвая, се опитах да ги игнорирам, като се правех, че търся нещо важно из джобовете си (брачна халка, която да съм свалил от пръста си на път за някоя любовница или успокоителни за болки в кръста). Импровизираният театър ми се стори идеално решение, за да избегна съмнителните им сведени кръвнишки погледи. Въпреки че се хилеха като изтървани, ме беше страх да не би да ги вбеса случайно (както без да искам ги бях развеселил почти внезапно с най-обикновен въпрос).

Запристъпвах несигурно към кабината на ватмана. Трябваше да преодолея инерцията на тялото си и хълцуканията на вагона. Научих, че трамваят се оттегляше в депо, пътниците бяха вече уведомени: не била негова вината, ако съм бил глух или съм се качил в движение.

Завръщайки се пред блока след повече от час, се зарадвах да открия светлината угасена не само в кухнята, но и в прозореца на стаята ѝ. На входа на блока, един индивид, извърнал гърба си, натискаше напосоки бутоните на интерфона. Завъртях ключа в патрона и влязох. Непознатият се промъкна незабавно след мен.

В антрето на блока бях обзет от онова състояние на безпокойство, което почти винаги изпитвам, но понеже беше нощ, ми бе лесно да го отдам на факта, че зад мен, на няма и метър, се намираше напълно непознат тип. Входът е осветен от мощна неонова лампа, но след втората врата цари полумрак – като на всяко друго блоково стълбище без прозорци. Крушките са малко и прашявали.

Хванах се за дръжката на перилата и се метнах с все сили към стълбището, изкачвайки по две или три стъпала наведнъж, докато непознатият остана на партера, застанал пред асансьора. Тогава си дадох сметка за първи път, че асансьорът бе започнал отново да

функционира, когато чух колелетата и скрибуцането на кабелите, които задвижваха кабината.

Дори не знам как стигнах до апартамента си. Ръцете ми трепереха и едва успях да отключая вратата. Знаех, че не спи, че стои в леглото си в загрижено очакване на изскърцването на вратата, отворена от мен, за да може да заспи веднага след това, така че се промъкнах вкъщи, оставяйки вратата леко да изскърца.

Седнах внимателно на леглото с мисълта да заспя възможно по-бързо, без да успея, както обичайно, да постигна друго, освен обратното.

2

От няколко години имам смущения със съня. Спомням си веднъж, бях в университета по време на лекция. Пишех. Преписвах, мисля, нещо от дъската, но ми се затваряха очите от умора. Сетне, следващото нещо, което си спомнях, са книгите, оцапани от кръв. Още само сантиметър настрани, ако ми бе паднала главата, и щях да остана белязан за цял живот. След този инцидент се отказах завинаги от химикалите. Дори и когато уча, използвам употребяван молив, крайт на който не се подава от дланта. Получих, на рождения си ден, химикалка по поръчка с размера на това моливче, но я загубих. Бе от момиче, което ме бе обичало много, но това е, не ми бе харесало достатъчно. Не се отказах, при все, нито от химикалката, нито от другите подаръци, които ми бе направило.

Университета, го завърших с почести, въпреки проблемите със съня, понеже съм надарен по математика. (Това не го казвам аз, а дипломите ми от олимпиадите, окачени на стените. Мама ги закачи, в годините, когато се гордееше с мен).

Татко бе учител по математика и по времето, когато бях на пет-шест години, те още не бяха се развели. Имаше навик да прекарва вечерите си в проверка на контролни, които сякаш нямаха край. Листовете хартия се извисяваха в купчини, подредени на

бюрото му, и ми бе забранено да се приближавам до тях. Очароваха ме, понеже си представях, че са недостижими кули, бели и с непрекъснато променящи се форми; понякога извиващи се надясно, понякога обратно, бели, стръмни и с режещи ръбове. Ужасно ми се искаше да ги съборя, но не смеех да се пробвам. Когато го питах защо трябва да ги взема в ръка една по една (но всъщност се чудех, губеше час, за да изгради същата кула с десет сантиметра по-висока от първоначалната), ми отвърщаше с леко заплашителен тон, че иначе не получаваме пари и без пари не можем да си купуваме храна, нито играчки. Дори след като пораснах, дълго през детството си, вярвах, че татко трябваше да изпраща хиляди писма на различни лица с цел да ги убеди да ни изпращат пари, храна и играчки.

Спомням си, при все, че веднъж, когато попитах мама до кого са адресирани писмата, ми отвърна, че хиляди принцеси, разпръснати по всички страни на света, чакат татковите писма, но той само ги залъгва.

– От всички вече избра мен! – засмя се тя доволна.

Тогава той се надигна от бюрото и я целуна, а аз се зарадвах сякаш бе целунал и мен. През онези времена татко много обичаше мама и бяха започнали да говорят за „братче“, което следваше да се появи.

На мен ми харесваше тогава да оцветявам с моливи и от време на време ходех при него, за да му искам листове хартия. За да не хаби хубавата хартия, ми даваше негови чернови или по-стари контролни работи. И така, благодарение на контролните, прекарах предучилищните си години с очи върху формулите, математическите символи и тригонометричните функции, върху които се мъчех да рисувам. Π , f , μ , $\sqrt{}$, Ω , Σ , $\sin$ или $\cos$ ми бяха станали познати като ала бала портокала. Нощем ги сънувах, макар и в началото хабер да си нямах какво представляват. Въобразявах си, че са заклинателни знаци, такива, каквито малко хора можеха да разберат, а тези, които успявах, придобиваха необичайни сили. Татко ми потвърди, че точно така стояха нещата.

– Веднъж след като разбереш тези знаци, ще бъдеш част от избрано общество. Членовете му – известни под названието

саванти или хора на науката – са много уважавани, понеже успяват да обяснят неща, които не се чувстват, не се виждат и не се чуват. Когато най-изкусните от тях успяват да нагласят знаците в определен ред, тогава знаеш със сигурност, че това, което не се вижда, не се чува и не мирише, се намира все пак там. Схващаш ли?

– Като магическа пръчка, която дава живот?

– Не. Като магическа пръчка, която прави така, че се появяват отговори там, където преди са били само въпроси. Възхитително е да можеш да правиш това, не мислиш ли?

*

Не след дълго отидох при татко и го попитах какво означава фракция, знакът за радиуса, теоремата на Талес, а той ми обясняваше всичко, което знаеше. Бе много търпелив с мен. Понякога прекарваше целия следобед в обяснение на математически задачи. Лека-полека, на осем години, успях да се запозная с геометричните аксиоми на Евклид, тригонометричните функции, матриците, системите от уравнения и някои прости задачи, свързани с теорията на вероятностите.

От само себе си се разбира, че в училище се отегчавах до смърт. Единственият полезен навик, който научих (с който всички се запознаваме тогава), бе да си поддържам тялото неподвижно за продължителен период от време. Да стоиш на чин четвърт от деня до съученик, който в началото ти е почти непознат, представлява безценно умение, без което безпроблемното функциониране в обществото на вече възрастния (бил той таксиметров шофьор, савант, самолетен пасажер или дори археолог) би било застрашено, ако не и напълно компрометирано.

Рядко поставях въпроси, но когато се осмелявах да го направя, поставях на изпитание не само търпението на горките ми съученици, но и това на началната учителка, чистото ниво по математика бе доста ограничено. На директорката ѝ се искаше да ме прехвърли в специално училище за напреднали деца, но началната не бе съгласна, дори се ядоса, твърдейки, че забележителните си умения съм ги проявявал само по математика, докато по другите предмети дори съм бил почти изоставащ (краснопис, музика).

Временното решение се състоя в това, че бях преместен с пет класа по-нагоре, но само в часовете по математика. И така, когато карах втори час, само за час на ден, съучениците ми бяха в седмия, а когато минавах четвъртия, трябваше да пресичам улицата подръка с директорката, за да тичам почти километър до „Георге Шинкай“ – най-близката гимназия. За нещастие това училище е със засилено изучаване на математика и това означаваше, че бях най-добрият и там, доста жегващо за останалите в класа, но най-вече за момчетата, които, колчем учителят излезеше навън, ме псуваха и ме наричаха с какви ли не обидни имена. Сетне, след края на часа по математика, трябваше да се втурвам бегом обратно до общообразователното училище номер 14. Междувременно, ефектът бе изключителен. Косвено, този час по математика ми помогна да изляза първи в училище на изпита по бягане, като аз бях единственото момче наистина подготвено за състезанието. Километърът, пробягван ежедневно между двете училища, бе оставил отпечатъка си върху хилавите ми крака.